

## WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

### Hiszpania.

Terazniejszy Jenerał Inspektor król. ochotników Jenerał Carvaial, wydał do wszystkich korpusów tychże w całym Państwie odezwę w nader pochlebnych wyrazach przyznającą zasługi, jakie ochotnicy ziednali sobie około obrony Tronu, wyrażając przytém nadzieję, że ochotnicy nie wypuszczą z pamięci, iż subordynacja jest posadą trwałego bytu wielkich mass, i że dobra karność czyni wojsko niepokonanem.

### Wielka Brytania i Irlandya.

W d. 4. Maia odprawiono w Wydziale Spraw Zewnętrznych Radę gabinetową, która trwała trzy godziny. Dnia następującego odprawiono znowu podobną, przed rozpoczęciem się której Hrabia Liverpool naradził się z P. Kanningiem. Na Zgromadzeniu tem znajdowali się: Xiążę Wellington, P. Kanning, Huskisson, Robinson, Wynn, Peel; Hrabia Bathurst, Harrowby, Liverpool i Westmooreland.

W d. 5. Maia miał Xiążę Wellington posłuchanie u Króla. Tegoż samego dnia dał Monarcha posłuchanie pożegnawcze Xięciu Devonshire, który miał odjeżdżać do Petersburga; poczem przyjął odwiedzin Xiążąt: Yorcka i Klarencyi i Xiężniczki Zofii.

Gwiazda donosi z Londynu z d. 6. Maia: Rezultat narad zaszytych nocy poprzedzających w Izbie Niższej względem wprowadzenia obcego zboża, (na posiedzeniu w d. 4. nie był P. Kanning obecny) wielką sprawił radość na giełdzie. Środek ten, jako szczególny i mający tylko pewny czas trwać, odłączono z troskliwością od ogólnego pytania względem ustaw zbożowych. Wszyscy obecni musieli przy końcu posiedzenia w d. 5. opuścić salę, i ile dotąd wiemy z Dzienników, największa zgodność panowała między Członkami wydziału.

British-Traveller mówi: Ministrowie przełożyli: aby obce zboże było wolno wprowadzać. Atoli ten środek, w zamiarze rozbroienia opozycji tak odmieniono i ograniczono, że ten projekt do ustawy nie ma na sobie żadnego początkowego rysu. Ministrowie przerażeni groźnemi mo-

wy właścicieli gruntowych, opierających się sankcyi środka, któryby ich pozbawił dochodów, zmuszeni byli ograniczyć pierwsze swoje przełożenie na przywóz 500 kwarterów zboża i to mianowicie na teraz bez pewney opłaty. Wszakże i to nie uspokoiło opozycyi. P. Hume miał w d. 4. 3 godzinną mowę wystawiającą stan narodu.

Wiadomo ci z okolic fabrycznych, mowi Kuryier z d. 4. Maia są więcey pomyslnie, tymczasem widzimy z korespondencyi Globe i Traveller, że ieszcze nie zaraz będą zaspokajające. We Wtorek uderzono w Manchesterze na fabrykę, atoli odparto buntowników i jednego z nich śmiertelnie raniono. W Maclesfield wszczęły się rozruchy; blisko miasta zburzono wiele warstatów. Równie i w Carlisle okazały się poruszenia, gdzie wprawdzie nie przyszło do rozruchów, wszakże z powodu, że miejsce to niedaleko Manchesteru mocno się takowych obawiano. Zamek w Carlisle opatrzony w amunicyą, lecz załoga ma tylko 12 dział i 60 ludzi 55 piłku.

Na giełdzie Londyńskiej podniosły się w d. 6. Maia z początku papiery publiczne i więcey zrobiono interesów niżli w dwóch dniach poprzedzających. Papiery ustalone stały naprzód 78 1/8 i podniosły się na 78 1/4; później spadły na 77 2/4 — 5/8. Wielu głównych Machlerzy znaczne poczyniło sprzedaże. Nowe papiery dziewięć-procentowe nie doznały znacznego wruśzenia, i stoją od 1/4 do 1/2 dyskonto; rewersa Izby skarbowey od 9 do 10 nagrody. Spadanie ustalonych papierów przypisują będącym w obiegu powieściom, że w Portsmouth uzbieraia 7 do 9 liniowych okrętów, które mają niezwłocznie wyjść na morze. — Nad temi powyższemi wiadomościami giełdowymi z d. 6. Maia czyni Kuryier następujące uwagi: »Z naszego artykułu z Cyty widzimy, że do obawy spekulacji na giełdzie stały się przyczyną wieści, iż na warstatach w Portsmouth nadzwyczajna panuje czynność. Naturalnie z tego wnoszą zaraz uzbieranie wielkiej floty i takowej podług widoków lub życzeń polityków giełdy dają przeznaczenie. Jedni wysyłaia takowe na morze wschodnie, aby miała wpływ na postanowienia północnych Dworów względem niepodległości Greków, inni twierdzą, że eskadra ta popłynie na morze pod Kadyx, aby rozszczepienia kupców naszych do Hiszpanii, w skutek kon-

wencji z roku 1823 popierać. Co się nas dotyczy, tedy nie wiemy o niczem, coby szczególnie zwracało uwagę admiralicyi, chyba potrzebne przygotowania, aby Xięcia Devonshire zawieść do Rosyi; co się zaś dotyczyć nowin spekulantów giełdy, tedy takowe mamy za zupełnie zmyślone.»

Oto jest rezolucya, którą Izba Niższa w d. 5. Maia względem wprowadzenia obcego zboża uchwaliła. Ponieważ Wydział Izby uznaie za potrzebę upoważnić Rząd Króla Jegomości, aby na mocy rozkazu, lub zalecenia Rady dozwolił wprowadzić pewną ilość obcego zboża lub mąki na wewnętrzną konsumcyą, za opł. mającą być oznaczoną aktem, który na teraźniejszym posiedzeniu Parlamentu będzie przełożony.

Istotna treść mowy P. Kanninga w Izbie Niższej w d. 3. Maia, mianey przy przełożeniu względem wprowadzenia obcego zboża:

»Ci, rzekł Minister którzy są tego zdania, iż Rząd wstrzymywać się musi wszelkich w tej mierze kroków, powinni by przypomnieć sobie to, co się zeszłego roku wydarzyło. Blisko 500,000 kw. terów obcego zboża wzięto ze składów na konsumcyą między miesiącami Czerwcem i Żniwami. Żniwa od wielu lat nie były tak obfite, i minęły śród okoliczności dogodnych dla zboża, że je niezwłocznie użyć można było na konsumcyą. A jednakowoż pomimo wszelkich przyjaźnych okoliczności owego roku iestem zupełnie przekonany, iż właśnie właściciele gruntów i dzierżawcy winni są temu środkowi, że nie wdziali być Rząd zuiewolonym do otworzenia portów w Sierpniu dla obcego zboża; gdyby nie ten środek cena kwarteru by by się na 80 szyl. podniosła. Pytam się tedy wszystkich mających dobra i dochody, czyliby taka zmiana nie była dla nich i dla kraju szkodliwą? Po dojrzałey rozwadze przywiedzionych przezemnie faktów twierdzić mogę, iż od teraźniejszego czasu aż do żniw możemy być w nayprzykrzyszym położeniu. Pewien iestem, że zaci Członkowie zgodzą się ze mną, iż cena 80 szyl. byłaby prawdziwym nieszczęściem dla kraju i mogłaby go wprawić w nader niebezpieczne położenie dla bezpieczeństwa towarzyskiego. — I czyby ieszcze stać się nie mogło, gdyby n. p. ceny zboża tak się wysoko podniosły, a nie byłibyśmy w stanie od teraźniejszego czasu aż do 15. Sierpnia obcego sprowadzić zboża? Według istniejących przepisów, niepodobna byłoby dozwolić wprowadzać obce zboże przed połową rzeczzonego miesiąca, chociażby nawet kwarter doszedł u nas do 1000 szyl.

Mowią, iż w razie podobnym mogłby być Parlament natychmiast zwołany; iednak gdyby

głód rozpostarł już swoje spustoszenia, byłżeby czas nad tak gwałtownym przedmiotem naradzać się z potrzebną spokojnością i rozwągą i na długich rozprawach względem powszechney zasady systematu tracić drogie chwile? Jeżeli Ministrowie nie będą mieli mocy w takim położeniu działać, tedy nieuchybnie będą się musiały podnieść ceny zboża. Niewątpię, iż są przykłady wypadków, w których Ministrowie na własną odpowiedzialność dozwolali wprowadzać obce zboże, a następnie żądali bilu onych usprawiedliwiającego. Wszakże w każdym podobnym razie umocowanie może być tylko wykonane na mocy upoważnienia Parlamentu. Opłata powinna być za stosowana do towaru, i nałożona tylko za potwierdzeniem aktu parlamentowego. To, czego po Parlamencie żądamy, iest to moc, postępowania według okoliczności, w jakich kraj nasz znajduje się może. Co się dotyczyć ilości opłaty, coźby mogło przeszkadzać Parlamentowi, oznaczyć w tej mierze przyzwoite granice?

Nie pragniemy umocowania do otwarcia portów naszych dla obcego zboża, iak tylko pod pewnymi ograniczeniami i na przypadek pewnych i szczególnych wypadków. Niechay Izba oznaczy te ograniczenia i wypadki. Będziemy wielce Parlamentowi obowiązany, albowim iego postanowienie, służyć nam będzie za prawo przy wykonaniu żądanego środka. Niechay zatem Parlament uchwali dozwolić wprowadzenia obcego zboża, gdyż ceny wyższe są niżli były roku zeszłego; niechay się śród kłopotu w jakim iest kraj, i przy zgodności publicznego ducha nie różni, bez dania nam mocy dla okazania ludowi naszej bezczności w iego sprawie i naszego mocnego udziału w iego cierpieniu.»

Podczas, gdy rozruchy ustają w Hrabstwie Lancasterskiem, poczynają się w Hrabstwie York. Pierwsze zgromadzenie z 1000 prawie osób zaszło tam na wezwanie przez karthi poprzyłępiane. Nie chciano tego dopuścić, atoli doznano oporu, przyczem kilku konstablów raniono; wojsko musiało na pomoc pospieszyć.

## Francyia.

Król wyjechał w d. 8. Maia do Compiegne w towarzystwie Delfina i iego małżonki.

W Izbie Deputowanych zdał sprawę w d. 1. Maia P. Berbis z wydatków a P. Carrelet z Loizy z dochodów 1827 a to w imieniu Komisyyi ustanowioney do rozpoznania budżetu na 1827 i obadwa wniesli na odmiany przez Komisyyą żądane, o których przy rozbiorze pojedynczych artykułów będzie mowa. Rozprawy nad budżetem na rok 1827 nastąpią po ukończeniu owych względem dodatkowego kredytu za rok 1825. Początek



mianowała Izba wielką Deputacją w tym samym co Izba Parów zamiarze.

List Arcybiskupa ściągający się do uroczystości w d. 3. t. m. rozdało Członkom Izby.

W d. 2. Maia rozpoznawała Izba Deputowanych projekt do ustawy dotyczący się dodatkowego kredytu za 1825 a wynoszącego na 18 mil. 749,268 fr. Po wniesieniu P. Perier na nowo wydatków na wojnę Hiszpańską i odpowiedzi Ministra Skarbu przyjęto projekt 247 głosami przeciwko 39. Odroczenie na d. 5. b. m.

Komissya likwidacyyna dla wychodźców, zaklikwowała podług Monitora aż do 1. Maia żądanych summ wynagrodzenia 258 mil. 42,020 fr. 73 cent. (po odtrąceniu 26 mil. 752,433 fr. 57 cent. jako stan ciężący); summy likwidowane upoważnione do zaciągnięcia w księgę wynoszą 165 mil. 733,111 fr. kapitału, i procentu 4 mil. 972,026 fr.

Założyciele i akcyonaryusze, którym Król darował dobra Grignon dla założenia instytutu agronomicznego, zbrali się pierwszy raz w d. 29. Kwietnia, aby stósownie do §. 8. swoich statutów, wybrali dziesięciu Członków na swych radców zarządu. Wybór padł na Xiążąt: Montemart, Treviso, Escars; Margrabiego Verac; PP. Ternaux, Dessolles, Mollien, Polonceau, Grouchy i Mallet.

Dziennik: Gwiazda udziela z Gazet Niderlandzkich doniesienia z Hayty, zawierającego wiadomość, że Prezydent Boyer odmówił zatwierdzenia traktatu handlowego zawartego w Francyi z Deputowanymi Haytyckimi. Prezydent iak się wyraża Telegraf z d. 11. Marca, pewny iest, że nowe układy szczęśliwie się skończą, iakoteż, że rząd Francuzki przystanie bez trudności na prośbienia, iakie mu uczynione będą. Tenże sam Dziennik namienia także o wiadomem wzbranianiu się tamecznego Francuzkiego Jeneralnego Konzula wziąć i posłać na okrętach summy wynagrodzenia na rachunek i niebezpieczeństwo swego Rządu, z resztą wyraża zupełne zaufanie Rządu Haytyckiego w rozporządzeniu z d. 17. Kw. i zapewnia, że tenże nie przestanie ściśle dopełniać przyjętych przez siebie obowiązków.

Ustawa przez Króla zatwierdzona, w Monitorze z d. 1. Maia ogłoszona, a dotycząca się wynagrodzenia osadników St. Domingo, obemywie 13 artykułów; przeznaczają one podział 150 mil. bez wszelkiego potrącenia dla Skarbu; nie tylko byli właściciele, lecz ich dziedzice, legataryusze, lub którym z tego pochynili darowizny, i ich współinteressowani mają do tego prawo. Osoby zaś, które na St. Domingo same mogą wykonywać prawo własności, nie mają prawa do indemnizacyi ni swoiem imieniem, ni iako dziedzice, lub reprezentanci tych, którzy mają do tego prawo. Pretensyje muszą być formalnie podawane

pod zagrożeniem utraty, chociażby już wprzód porobione były sumaryczne wykazy, a mianowicie przez tych, którzy mieszkają we Francyi w pół roku, zaś którzy mieszkają w innych częściach Europy w 18 mies., a przez tych, co są za Europą, w ciągu 2 lat. Termina te liczone będą od dnia ogłoszenia niniejszey ustawy (30. Kwiet. 1826). Szczególna Kommissya mająca być przez Króla mianowana przedsięwzięcie podział wynagrodzenia. Kommissya ta podzielona iest na trzy sekcyie; w przypadku odwołania się, dwie sekcyie, które nie wydały wyroku, sędzić będą iako Kommissya appellacyyna; odwołanie się musi być uczynione w ciągu trzech miesięcy od dnia wyroku. Kommissya decyduje o roszczeniach podług przelożonych iey dowodów i dokumentów; iezli osądzi tego potrzebę może przedsięwziąć śledztwo, i oceniać będzie dobra podług stanu w czasie utraty i wartości onych w roku 1789. Wierzycciele osadników mogą tylko kłaść areszt na dziesiątą część kapitału swoich pretensyy. W przypadku, gdyby więcej wierzycciele ubiegało się, tedy ten, który ma pretensyją do ceny kupna, lub części teyże z dóbr wynagradzających, odbierze przed innymi dziesiątą część swojego pretendowanego kapitału. Wierzycciele zaspokoieni będą w tym samym co i osadnicy terminie.

## Rossya.

— Z Petersburga 6<sup>to</sup> Maia. —

Manifest Najiasniejszego Cesarza Jmci.

Z Bożey Łaski

My Mikołaj Iszy,

Césarz i Samodzierzca Wszech Rossyy,

it. d. it. d. it. d.

Wszém wiernym poddanym Naszym wiadomo czynimy.

Od wstąpienia na Tron Przodków Naszych, przyjąwszy ciężar, który podobało się Opatrzności Boskiej na Nas włożyć, szukając sił i wsparcia w Jego Wszechmocności i nieskończonem miłosierdziu, postanowiliśmy, na wzór Menarchów Przodków Naszych, przyjąć święte Namaszczenie i koroną czoło Nasze uwienczyć, przybierając oraz za towarzyskę tego aktu uroczystego, Naszą ukochaną Matłonkę Cesarzową Alexandrę.

Ogłaszając ten akt, który przy Boskiej pomocy dopełnić się ma w następiącym miesiącu Czerweu roku bieżącego 1825, w Stolicy Naszey Moskwie, wzywamy wszystkich wiernych poddanych Naszych, aby gorące swe modły połączyli z modłami, które My do Naywyższego zasyłamy, iżby łaska Jego niewymówna wraz z oleiem świętym złała się na Nas i na Nasze Państwo, iżby ten akt święty stał się znakiem i zadatkiem Jego naywyższey dobroci dla Nas i rękomyją przywią-

zania, iakie Nas łączy z Naszymi wiernymi poddanymi, których szczęście iedynym iest przedmiotem Naszych myśli, dopełnieniem wszelkich Naszych życzeń, nagrodą trudów Naszych i najpiękniejszym obowiązkiem Naszym względem Króla Królów.

(podp.) MIKOŁAJ.

Ukazem z d. 21. Kwietnia (v. st.) Cesarz Jegomość raczył mianować Marszałkiem najwyższym Koronacyi, rzeczywistego tajnego Radcę Stanu Xięcia Jusnpow. Naywyższy Marszałek przydować będzie w Kommissyi, która się zaiąć ma wszelkimi rozporządzeniami stosownemi do téy urostości. Kommissyia ta składać się będzie z W. Mistrza Obrzędów, który poźniéy mianowany zostanie przez Cesarza Jmci, z Senatora Xięcia Urusów, i z rzeczywistych Radców Stanu, Kamorów i Akłophków.

W następstwie Manifestu tyżącego się koronacyi, Cesarz Jmć Ukazem z tegoż dnia raczył rozkazać Senatowi, aby wezwał na tę uroczystość wszystkich Marszałków Szlacheckich, Guberskich i Burmistrzów miast Stołecznych Guberskich, wyiąwszy Marszałków i Burmistrzów Gubernii odległych, iakoto Gubernii Sybirskich, Permy, Wiatki, Astrachanu, Oremburga, Archangelu.

Cesarz Jmć wyjechał wczoray na zwiedzenie kolonii militarynych Nowogrodzkich. Nieobecność kilka dni tylko trwać będzie. Jego Cesarzowic. Mość W. Xiążę Michał udał się w podróż wczoray wieczór. Jego Cesarzowicowska Mość ziedzie się z Cesarzem Jmcią i uda się następnie w dalszą drogę do Moskwy, zatrzymując się w różnych mięscach, aby w przejeździe odbyć inspekcya rozmaitych oddziałów wojskowych, które idą do Stolicy.

N. Cesarzowa Matka wczoray wyjechała do Gaczyny. Wieczor udała się do Pawłowska, i ztamąd w Niedzielę Cesarzowa Jmć udała się w drogę do Moskwy.

N. Cesarzowa Jmć Alexandra udała się dzierano do Carskiego-Sioła.

## Turcyia.

Dostrzegacz Anstryiacki pod napisem: »Z Konstantynopola d. 5. Maia,« umieścił następujący artykuł:

W noey z d. 30. Kwiet. odebrała W. Porta przez kilku Tatarów wyprawionych od Seraskiera Reszyd Mehmeda Baszy, urzędową wiadomość, że Messolunga w d. 22. Kwietnia dostała się w moc ich woysk. Oto są następujące szczegóły tego zdarzenia:

Od pierwszych dni Kwietnia wiedziano w obozie Tureckim, że załoga Messolungi tylko na dni 15 do 20 ma żywności. Nadaremnie długo iuż wzywała Rządu w Nauplia o pomoc. Marynarka Grecka wołała raczély uganiać się za bogatoladownemi Europeyskimi kupieckimi okrętami a niżeli wystawić się na niebezpieczeństwa nowéy walki z flotami Tureckimi. Nakoniec około połowy Kwietnia ukazało się blisko trzydzieści Hydroiockich i Spezyiockich okrętów na morzu pod Patras w celu dania pomocy Messolundze. Atoli zamiar ten nie udał się; przystępy do twierdzy przez wzięcie zamku Wassiladi i Anatoliko były zainknięte, a flota Kapudana Baszy w porządku do boiu uszykowana dla odwrócenia ataku powstanców. Nie wiadome są ieszcze bliższe szczegóły potyczek zaszyłych między obiedwoma eskadrami; podług doniesień Kapudana Baszy, Grecy zostali odparci i dosyć daleko ścigani; dwa ich okręty zatopiono, kilka innych mocno uszkodzono, a 5 musiały schronić się do zatoki Petala (na północ od Messolungi), gdzie ich Turcy blokują.

Osada Messolungi pozbawiona w skutek tych potyczek ostatniéy nadziei i że wszystkie swie zapasy spotrzebowata, postanowiła w rozpaczny czynić powszechną wycieczkę i utworząc sobie drogę przez środek obozu nieprzyziacielskiego. W noey z d. 21. na 22. Kwietnia więksha część zdolnych do broni, wzięwszy kobiety i dzieci w środek, zagwoździwszy działa i zostawiwszy oddział dla podpalenia min, wyszła z miasta i obróciła się ku obozowi Albańczyków. Na nieszczęście dla załogi, ieniec, młody Turczyn, umknął z miasta i uwiadomił nieprzyziaciela o zamiarach obleżonych. Gdy Grecy nadciągli, zastali Reszyd Baszę gotowego na ich przyjęcie; daremniemi były ich wszystkie usiłowania przełamać szereg Albańczyków, chociaż onym ciemna noc sprzyiała; walka była straszna; atoli odwaga rozpaczy uleż musiała przewadze. Więksha część załogi poległa w tym nocnym boiu; reszta uciekła, chcąc powrócić do twierdzy. Lecz w tym samym czasie korpus woysk Tureckich pod rozkazami Hussein Beia wpadł do miasta, a powracający Grecy dostawszy się we dwa ognie, wszyscy poginęli. Trzysta lub czteresta uciekających Greków, którzy udali się w prawo ku goróm, w niejakim oddaleniu od miasta dognanych przez jazdę Turecką, również poległo.

Ten iest wierny obraz losów, iakie spotkały waleczną załogę i nieszczęśliwych mieszkańców Messolungi. Bogdayby ta krwawa scena była ostatnią tego nieszczęsnego boiu!

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest Ner. 21. B. o zmaitości.)